

DE KLUIZENAAR VAN DE CALVARIËNBERG

Wim Boersma

Op 4 februari 1835 overleed, volgens het Houthemse begraafregister, Joannes Petrus Akkermans, ongeveer 71 jaar oud, weduwnaar van Maria Elisabeth Reijnold.

Als bijzonderheid werd hierbij vastgelegd: **Eremythis in monte Calvarienberg.**

Er is niets bekend over een opvolger van hem, dus we mogen wel aannemen dat hij de laatste kluizenaar in Houthem was.

Eerder onderzoek door John Odekerken liet zien dat er geen duidelijkheid is te verkrijgen over een Mathias Ackermans die, volgens een publicatie in 1870 van de hand van de bekende historicus J. Habets, op 25 oktober 1825 zou zijn overleden als kluizenaar in Houthem.

In deze periode is er namelijk geen registratie te vinden van het overlijden in Houthem of omgeving van een Mathias Ackermans.

De enige bevestiging van het verhaal van Habets wordt gevormd door de vermelding van Anna Tilmans-Philippens in een van haar geschriften dat de kluizenaar een broer van haar overgrootvader was. Verder onderzoek laat zien dat "Tante Anna" (zoals zij binnen de redactie van 't Sjtiegelke altijd wordt genoemd) hierbij volstrekt gelijk had, al heette deze broer van haar overgrootvader dan ook niet Mathias, maar Joannes Petrus.

Grootvader Akkermans van Tante Anna was Mathias Akkermans, geboren in Schimmert op 11 januari 1800 als enige zoon van Joannes Antonius Akkermans en Anna Catharina Mopers/ Moepers.

Haar overgrootvader Joannes Antonius Akkermans stamde uit een flink gezin met 7 jongens en 3 meisjes. Hun ouders weer waren Antoon Akkermans en Anna Elisabeth Heuts.

De jongste broer van Joannes Antonius heette weliswaar Joannes **Mathias**, maar deze kan niet Mathias de kluizenaar zijn geweest die in 1825 in Houthem zou zijn overleden, want het staat wel vast dat Joannes Mathias pas in 1850 in Wijlre is gestorven. Mogelijk kreeg een deel van de jongens overigens behalve de eigenlijke roepnaam ook nog de naam Joannes mee als extraatje. Zo wordt Joannes Petrus ook wel vermeld als *Pierre*.

Dank zij de vermelding van Joannes Petrus Akkermans in het Houthemse begraafregister weten we nu meer over de kluizenaar en de familierelaties. Daarnaast is er echter zijn officiële overlijdensakte (1835/7).

Deze luidt:

Op den vijfden der maand februarij zijn voor ons Quicx Jan Hendrik burgemeester ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente Houthem verschenen:

Croon Jan Albert assessor, oud seven en dertig jaren, en Boesten Jan Pieter, landbouwer, oud vier en vijftig jaren, naburen van den overledene dewelke ons hebben verklaart dat op den vierden dezer maand 's-namiddags ten twee uren alhier is overleden in zijn huis Akkermans Jan Pieter zonder beroep, oud vier en seventig jaren alhier woonachtig,

geboren te Schin op Geul, weduwnaar van wijle Reijnold Anna Elisabeth en echten zoon van Akkermans Antoon en Heuts Anna Elisabeth beiden overleden, en na gedane voorlezing hebben de comparanten de tegenwoordige akte met ons geteekend. [w.g.]

Joannes Petrus Akkermans werd geboren te Schin op Geul op 16 maart 1763. De bij de aangifte in het gemeentehuis door de bureu opgegeven leeftijd klopte dus niet.

Hij trouwde op 29 januari 1786 in Valkenburg met Anna Elisabeth Reijnold. Het overlijden van zijn vrouw op 27 december 1810 maakte voor hem de weg vrij om zich op enige moment als kluizenaar te kunnen vestigen. Wij weten niet wanneer hij dat heeft gedaan.

Toch valt er iets op bij de aangifte.

Terwijl het begraafregister hem noemt **Eremythis in monte Calvarienberg** (kluizenaar in de Calvariënberg, de kluis tegenover het kerkje in Vroenhof), zijn er twee naburen bij de gemeente komen melden dat Joannes Petrus **in zijn huis** is overleden. Dat zou erop kunnen wijzen dat hij ten tijde van zijn overlijden niet langer in de kluis leefde, maar in zijn huis. Anderzijds zien we in een akte in het kader van de afhandeling van zijn nalatenschap, dat hij een huis in Valkenburg naliet en dus niet in de gemeente Houthem, waar hij was overleden.

In de *Feuille d'Enveloppe* (omslag met aantekeningen betreffende de successieafhandeling) bevindt zich de volgende *déclaration de la succession de Akkermans Jean Pierre décédé à Houthem le 4 fevrier 1835*:

Den ondergetekende Pieter Antoon Akkermans, landbouwer, wonende te Valkenburg verklaart dat mijnen vader Jan Pieter Akkermans weduwnaar wijle Anna Elisabeth Reijnold overleden is te Houthem alwaar hij zijne laatste woning gehad den 4 februarij 1835 en voor erfgenaam ab intestato agtergelaten heeft mij declarant;

Dat het actief zijner nalatenschap bestaat in de volgende goederen te weten:

- 1. een huis met stalling en aangehoigheden gelegen te Valkenburg reinende aan Willem Prevoo en Jean Dorren;*
- 2. acht en twintig roeden acht en negentig ellen land gelegen onder de gemeente Oud- Valkenburg in de Nerem reinende de Neremweg en Willem Prevoo;*
- 3. twaalf roeden twee en veertig ellen land gelegen ter plaatse genaamd op het Barschke(??) onder de gemeente Oud-Valkenburg reinende aan Christiaan Mulders en Jan Beckers;*

dat geen aanlijding heeft gegeven tot overige declaratie van goederen

Valkenburg 28 july 1835

[w.g. P.A. Akkermans]

Bij deze akte kan de kanttekening worden geplaatst dat er kennelijk nog maar één erfgenaam was overgebleven, hoewel Joannes Petrus Akkermans en Anna Elisabeth Reijnold tussen 1786 en 1791 tenminste vier kinderen hebben gekregen, waarvan het laatste mogelijk reeds direct bij de geboorte was overleden.

Zoals altijd levert onderzoek weer nieuwe vragen op, zoals: waar was de woning van Joannes Petrus Akkermans bij overlijden? Was er sprake van een testament? Was de zoon Petrus Antonius de enige nagelaten betrekking?

En de grote vraag blijft: wie was dan toch die Mathias Ackermans, waar Habets het over had?

Rest een woord van dank aan John Odekerken en Rinus Suijkerbuijk voor het ter beschikking stellen van het resultaat van hun naspeuringen in de archieven.

Geraadpleegde bronnen

Odekerken, J.H.L., Wie was de laatste kluisenaar van Houthem?, Limburgs Tijdschrift voor Genealogie 27 (1999), blz. 104-110.

Odekerken, John, Gevelstenen in Houthem en Geulhem (7) Stevensweg Calvariekapel, 't Sjtjelke 13, Jrg.7 nr.1, blz. 14-19.

Zondagmorgen in Houthem-St.Gerlach

Het is zo stil bij de kapel
van Sint Gerlachus
(de kerk is uit, de mensen zijn aan tafel;
eerst de amuse
van draadjsvlees met zilverui,
dan soep met selderij en merg)
dat het voorbije suizen van een fietser
als een komeet vanaf de berg
(meer een coureur met gele trui en zeemleer
in zijn gezegend kruis)
een luid geruis is door het dorp,
tot hij de bocht neemt bij de graven
van de prelaten van weleer,
arduinen kisten hoog boven het maaiveld
met welhaast uitgesleten
hun namen.
Zo stil is Houthem
op zondag.

Heemkundevereniging Houthem-St. Gerlach

Daaldreef
2007